

Sygn. akt II Ka 160/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 czerwca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Krośnie, II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSO Mariusz Hanus

Protokolant: sekr. sądowy Renata Walczak

przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Krośnie – **Joanny Ślusarskiej-Stopa**

po rozpoznaniu w dniu 8 czerwca 2016 roku

sprawy **W. H. c. R. i T.**, ur. (...)

w **K.**

oskarżonej o przestępstwo z art. 178 a § 1 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżyciela publicznego

od wyroku Sądu Rejonowego w Krośnie z dnia 22 marca 2016 roku,

sygn. akt II K 4/16

uchyla zaskarżony wyrok w całości i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Krośnie do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Prokuratura Rejonowa w Krośnie oskarżyła **W. H.** o to, że:

w dniu 05 grudnia 2015 roku w K. na ul. (...), woj. (...) będąc w stanie nietrzeźwości (I badanie-0,96mg/l, II badanie-0,83 mg/l, III badanie-0,85 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu) kierowała w ruchu lądowym samochodem osobowym marki O. (...) o nr rej. (...) tj. o przestępstwo z art. 178a § 1 kk.

Wyrokiem z dnia 22 marca 2016r. sygn. akt **II K 4/16** Sąd Rejonowy w Krośnie:

I. na mocy art. 66 § 1 i 2 kk i art.67 § 1 kk warunkowo umorzył postępowanie karne przeciwko oskarżonej W. H. na okres 2 (dwóch) lat próby;

II. na mocy art. 67 § 3 kk w zw. z art. 39 pkt 3 kk orzekł wobec oskarżonej W. H. środek karny zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym przez okres 1 (jednego) roku;

III. na mocy art. 63 § 4 kk zaliczył na poczet środka karnego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym przez okres 1 (jednego) roku okres zatrzymania prawa jazdy od dnia 5 grudnia 2015r.;

IV. na mocy art. 67 § 3 kk w zw. z art. 39 pkt 7 kk oraz w zw. z art. 43a § 1 kk orzekł od oskarżonej na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej świadczenie pieniężne w kwocie 5 000 zł (pięć tysięcy złotych);

V. na mocy art. 629 kpk w zw. z art. 627 kpk i art. 7 ustawy z dn.23.06.1973r. o opłatach w sprawach karnych zasądził od oskarżonej na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w łącznej kwocie 190 (sto dziewięćdziesiąt) złotych, w tym opłatę karną w kwocie 100 (sto) złotych.

Wyrok ten zaskarżył apelacją Prokurator Prokuratury Rejonowej w całości na niekorzyść oskarżonej. Na zasadzie art. 425 kpk, art. 427 § 1 i 2 kpk, art. 437 kpk, art. 438 pkt 3 kpk i art. 444 kpk wyrokowi temu zarzucił:

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zapadłego orzeczenia mający wpływ na jego treść a podlegający na niesłusznym uznaniu, iż zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy oraz poczynione ustalenia dają podstawę do warunkowego umorzenia w niniejszej sprawie wobec W. H., podczas gdy prawidłowa ocena zebranego materiału dowodowego, a w szczególności mając na względzie wysoki stopień zawartości alkoholu stwierdzony u oskarżonej – prowadzi do wniosku, że stopień społecznej szkodliwości czynu przypisanego oskarżonej jest znaczny i nie spełnia przesłanek przemawiających za warunkowym umorzeniem postępowania.

Biorąc pod uwagę powyższy zarzut oskarżyciel publiczny wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Krośnie.

Sąd Odwoławczy zważył co następuje:

Apelacja Prokuratora zasługuje na uwzględnienie w całości.

Wprawdzie Sąd Rejonowy trafnie wskazuje na przesłanki niezbędne do podjęcia decyzji o warunkowym umorzeniu postępowania karnego, zawarte w art. 66 § 1 i § 2 k.k. i niewątpliwie słusznie podnosi, że okoliczności czynu zarzucanego oskarżonemu W. H. nie budzą wątpliwości, a postawa w/w, która dotychczas nie była karana, jej właściwości i warunki osobiste oraz dotychczasowy sposób życia (wyjątkowo szczegółowo i precyzyjnie przez Sąd I instancji omówione i wykazane) uzasadniają przypuszczenie, że pomimo umorzenia postępowania będzie przestrzegała porządku prawnego i nie popełni w przyszłości przestępstwa, lecz całkowicie zmarginalizował, a w stanie faktycznym wręcz pominął te okoliczności, które mają decydujący wpływ na ocenę stopnia społecznej szkodliwości, którego to „nieznacność” umożliwiałaby podjęcie tego rodzaju decyzji.

W tym miejscu przypomnieć należy, iż zgodnie z art. 115 § 2 k.k. przy jego ocenie należy brać pod uwagę rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiar wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, wagę naruszonych przez sprawcę obowiązków, postać zamiaru, motywację sprawcy, rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia.

W zasadzie Sąd Rejonowy pominął w swoich rozważaniach powyższe okoliczności, koncentrując się na dotychczasowej linii życia oskarżonej, jej niekaralności, skrzesze, stąd też nie sposób jest podzielić stanowiska w/w organu o tym, że stopień społecznej szkodliwości przypisanego oskarżonej z art. 178a § 1 k.k. przestępstwa, nie jest znaczny.

Podkreślić należy, iż ocena stopnia społecznej szkodliwości konkretnego zachowania powinna być oceną całościową, uwzględniającą okoliczności wymienione w art. 115 § 2 k.k., nie zaś sumą, czy pochodną ocen cząstkowych takiej, czy innej „ujemności” tkwiącej w poszczególnych okolicznościach.

Pamiętać trzeba, iż do konkretnie rozpatrywanego czynu odnoszą się tylko te elementy z art. 115 § 2 k.k., które mają swoje odpowiedniki w danym typie czynu.

Stąd też dokonanie oceny stopnia społecznej szkodliwości z pominięciem wyżej wskazanych reguł nie pozwala stanowiska Sądu Rejonowego o jego nieznacznym rozmiarze na obecnym etapie postępowania zaakceptować.

Podnieść trzeba, iż sformułowanie „rodzaj i charakter naruszonego dobra” dotyczy dobra prawnie chronionego przepisem karnym, w którym określono popełniony i oceniany czyn zabroniony. Odwołanie się przez ustawodawcę do „naruszonego dobra” przekonuje, iż ma to bezpośredni związek z karalnym zachowaniem sprawcy. Sformułowanie to więc należy odnosić do oceny karnoprawnego zamachu, która sprowadza się do wskazania, czy określony czyn należy

oceniać negatywnie, biorąc pod uwagę wartość dobra prawnego, które zostało naruszone lub zagrożone. Dlatego też to jego pozytywna wartość pozwala ocenić negatywną wartość czynu, będącego zamachem na to dobro. W tym zakresie więc podstawowym wyznacznikiem charakteru dobra prawnego jest jego społeczna wartość tj. doniosłość dla prawidłowego funkcjonowania stosunków społecznych.

W tym rozumieniu przepis art. 178a § 1 k.k. chroni istotne dobro prawne jakim jest bezpieczeństwo w ruchu drogowym, który z uwagi na doniosłość i powszechność stanowi istotny element życia społecznego i relacji międzyludzkich, jak i też społecznych. Zaś karygodność jego naruszenia musi być oceniona m.in. przez pryzmat stopnia nietrzeźwości. Im wyższe więc stężenie alkoholu u sprawcy tym istotniejsze jest naruszenie chronionego przez przepis art. 178a § 1 k.k. dobra prawnego.

Kolejnym elementem jest rozmiar wyrządzonej lub grożącej szkody. W ocenie Sądu Okręgowego należy podzielić pogląd, że powyższe sformułowanie należy interpretować w sposób szeroki tj. uwzględniać każdą szkodę a nie tylko wynikającą wyłącznie z ustawowego zapisu czynu zabronionego. Stąd też przy przestępstwach z art. 178a § 1 k.k. w tym zakresie, należy wziąć pod uwagę te elementy dotyczące czynu, czy też sprawcy, które decydują o stopniu prawdopodobieństwa wyrządzenia określonej szkody przestępnym zachowaniem, a więc stopień nietrzeźwości, sposób poruszania się pojazdem mechanicznym (pośrednio wynikającym z przyczyn leżących u podstaw podjęcia decyzji o zatrzymaniu kierującej nim osoby przez uprawnionych do tego funkcjonariuszy), długość przejechanego lub planowanego do pokonania odcinka, porę dnia, kategorię dróg, rodzaj terenu itp.

Natomiast sposób popełnienia czynu stanowiący kolejną wypadkową, decydującą o stopniu społecznej szkodliwości, należy rozpatrywać na dwóch płaszczyznach.

Pierwsza odnosi się do formalnego charakteru znamion sprawczych, wskazanych w przepisie karnym, które mogą przewidywać alternatywny sposób jego popełnienia, co ocenę karygodności wiązać należałoby ze sposobem ustawowego zrealizowania przez sprawcę znamion czynu, zakładając iż karygodność ta dla każdego z nich jest odmienna.

Druga zaś związana jest z rzeczywistym sposobem realizacji przez sprawcę formalnego znamienia czynnościowego, gdyż znamię to można faktycznie realizować na wiele różnych sposobów, których negatywna doniosłość społeczna jest różna. Przy czynach z art. 178a § 1 k.k. istotne znaczenie w tym zakresie będą miały chociażby kierowanie pojazdem wbrew woli innych osób po pokonaniu zabezpieczenia pojazdu itp.

Decydujące zaś także o stopniu społecznej szkodliwości okoliczności popełnienia czynu nie tylko należy wiązać z okolicznościami ustawowymi wyrażonymi w treści karnoprawnego zakazu, lecz także okolicznościami faktycznymi towarzyszącymi czynowi, do których należy zaliczyć: trudne warunki (osobiste, majątkowe, lokalowe lub rodzinne) sprawcy oraz niewłaściwe zachowanie się pokrzywdzonego lub innej osoby.

Nadto pamiętać należy o tym, że okoliczności czynu ściśle związane są z zagadnieniem czasu i miejsca jego popełnienia, co nie może zostać pominięte przez sąd orzekający, a niewątpliwie z uwagi na charakter czynu zabronionego przypisanego oskarżonej, będzie miało istotne znaczenie.

Natomiast pojęcie „wagi naruszonych obowiązków” należy odnieść tylko do tych czynów zabronionych, które zawierają wskazane odwołanie, co okoliczność tą na kanwie niniejszej sprawy lokuje poza zakresem stopnia społecznej szkodliwości czynu, co również dotyczy „rodzaju naruszonych reguł ostrożności i stopnia ich naruszenia” jako odnoszących się do czynów zabronionych popełnionych nieумыślnie.

Przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości przypisanego oskarżonej W. H. przestępstwa nie sposób jest pominąć tego, że ustalony w sprawie stan faktyczny pozwala przyjąć, iż dopuściła się go ona z zamiarem bezpośrednim. Przekonuje o tym bardzo wysoki stopień nietrzeźwości, który w powiązaniu z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego czyni w pełni zasadny wniosek, że oskarżona będąc osobą dorosłą, niedotkniętą ułomnościami

psychicznymi, musiała mieć pełną świadomość swojego stanu psychofizycznego, w momencie w którym podjęła decyzję o kierowaniu w dniu 5 grudnia 2015r. samochodem osobowym marki O. (...).

Ostatnim elementem stopnia społecznej szkodliwości jest motywacja sprawcy, którą należy rozumieć jako przeżycia psychiczne w/w o charakterze intelektualnym. Istotą motywu jest przemyślane dążenie sprawcy do osiągnięcia określonego stanu. Charakteryzuje go nie tylko zachowanie uświadomione, lecz również wolicjonalne. Motywacja sprawcy jako składowa społecznej szkodliwości podlega wartościowaniu z uwagi na jej społeczną ocenę. Mogą więc być motywy zasługujące na aprobatę, za taką z pewnością należy uznać chęć pogodzenia się z ojcem przez oskarżoną oraz zasługujące na potępienie.

W zasadzie brak powiązania elementów decydujących o społecznej szkodliwości z ustalonym stanem faktycznym, czy też pominięcie przy jego ocenie okoliczności mających w tej materii podstawowe znaczenie (stopień nietrzeźwości oskarżonej) lub nadaniu im niewłaściwej wagi (odcinek drogi przejechanej przez oskarżoną, czas i miejsce zdarzenia) zasadnym czyni zarzuty apelacyjne i musi skutkować uchYLENIEM zaskarżonego wyroku.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy winien uwzględnić wszystkie wymienione wyżej uwagi odnoszące się do stopnia społecznej szkodliwości, który winien ustalić w sposób prawidłowy, zgodnie z kodeksowymi regułami i wyżej zawartymi wskazaniem, swoje zaś stanowisko przekonująco uzasadnić.

Sąd Odwoławczy nie mógł we własnym zakresie wydać orzeczenia reformatoryjnego, ponieważ nie zezwala na to przepis art. 454 § 1 k.p.k.

Podstawę orzeczenia stanowią przepisy art. 437 § 2 k.p.k., art. 438 pkt 3 k.p.k., art. 454 k.p.k. i art. 456 k.p.k.